

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Spes & Fiducia, Cuius Iudicisqve Dei, Erga Homines In Hac
Vita Existentes, Firmata**

Stengel, Georg

[S.l.], 1645

Capvt. IV. Exempla prouidentissimæ in homines diuinæ bonitatis, circa
alimenta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49823](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49823)

deuiginti habuit, morbo liberat; hunc denique, triginta octo annos, in porticu & paralyfi iacentem, post tot hyemes, erigit. Sed erigit, tanto tempore, patientissima spe, perseverantem; & erigit extemplò; nam, dictum factum, quippe *statim sanus factus est homo ille*. Enimuerò adeò sanus factus est, vt illico sustulerit ipse *grabatum suum*, nouus Atlas factus. Ex quibus omnibus enumeratis exemplis clarum fit, quàm diuersa sint diuina iudicia ab humanis? cùm toties Deus iudicet manū porrigendam ijs, quos homines esse deserendos iudicauerunt; quorum vtrumque docet, nec nimiam in hominibus fiduciam collocandā, nec vnquam Deo diffidendum. Hoc est, quod veteri prouerbio dicitur: *Deus de machina*: stat enim ille pro nobis inuocatus, cum nos etiam in extrema tegula stamus.

CAPVT. IV.

Exempla prouidentissima, in homines, diuinae Bonitatis, circa alimenta.

§. I.

Tentatio, ac sollicitudo hominum, pro pane quotidiano, quo modo curanda?

Quæ

Væ potentia Christi fuit, in desperatissimis morbis pellendis, ea etiam fuit, in sedanda fame. Nam septem panibus saturavit, in deserto, *quatuor millia hominum, extra paruulos & mulieres*. Hanc potentiam benevolentiamque si discipuli eius satis agnouissent, nunquam fuissent, dicturi: *Vnde ergo nobis, in deserto, panes tantos, vt saturemus turbam tantam?* neque alij diuinæ diffiderent bonitatti, qui, pro ventre & sagina, nimis solliciti dicunt: *Quid manducabimus? aut quid bibemus? aut quo cooperiemur? quæ omnia gentes inquirunt*. Hinc, vt canis pane, & auis esca capitur, sic diabolus multos capit sollicitudine ciborum. *Pretium scorti*, ait, *vix unius panis; vsq;* adeò frustum panis sequitur, non equa modò, sed etiam lupa. Quis docuit Psittacum suum *χῆιπε?* *Magister artis ingeniq;* *largitor Venter*. Itaque non gentes tantùm, sed etiam bestia, & impudicæ mulieres, bestijs abiectiores, nihil non faciunt, vt panem acquirant. *Graculus esuriens, in calum iusseris, ibit;* quid dico, in cælum? multi quotidie, mensæ caussa, in ipsum eunt Acheruntem. Meritò igitur ait Dominus: *Nolite solliciti esse & c: scit enim Pater vester, quia his omnibus*

Matth. 15.
35.

Matth. 6.
31.

Prou. 6.
26.

Persius
in Prol.

Matth.
4. 3.

indigetis. Itaque cum Stygius hostis multos aggreditur alimentorum curâ; cū iam hunc, iam illum alloquitur: *Dic ut lapides isti panes fiant*; cum iubet omnem lapidem moueri, vt venter impleatur; cum varias artes docet pecuniæ, panis, vini parandi; cum denique à se vult disci, quomodo liberi, vxor, familia, humana vita sit sustentanda, & cum sexcenta hoc genus insanit; gladio aptiore non potest repelli, quàm diuinæ Prouidentix Bonitatisque protestatione; quæ clarissimè indicatur illis verbis: *Non in solo pane viuit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei.*

Matth. 4.

4.

Deut. 8.

3.

Psal. 54.

23.

Isa. 49.

14.

Quam artem etiam docuit Dauid, cum esuriienti dixit: *Iacta super Dominum curâ tuam, & ipse te enutriet.* Ne puta eum tui oblitum, & ne dicas: *Dereliquit me Dominus, & Dominus oblitus est mei.* Numquid obliuisci potest mulier infantem suum, vt non misereatur filio vteri sui? etsi illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiscar tui.

§. II.

Dei suos alentis exempla è diuinis litteris petita.

Exemplorum affatim diuinæ paginae subministrant. An non enim primum hominem in admodum fructifero horto collocauit?

An

An non Patriarchæ Jacob filijsque eius, in summa annonæ caritate, per Iosephum Aegypti saluatorem, alimenta prouidit? An non in ipsa solitudine fontem de petra, panem de nubibus eiecit? & quidem panem sapidissimum? Nam *panem cœli dedit eis, panem Angelorum manducauit homo.* An non, tempore tam diuturnæ famis, *Eliæ corui deferebant panem & carnes manè, similiter panem & carnes vesperi, & bibebat de torrente?* An non eidem postea, per piam viduam, in Sarephta Sidoniorum, de mensa prospexit? An non, quando ipse Christus diabolum à se reiecit e-furiens, qui eum lapides comesse volebat, *Angeli accesserunt, & ministrabant ei?* An non vel solorum virorum quinque millia quinq; panibus hordaceis & duobus piscibus satiavit, idem Dominus, in loco deserto, vbi neque furnus erat, neque pistor? Hæc aliâque complura diuinæ litteræ prodiderunt. Sed quia exempla, cum delectatione, docent, age, alia ex alijs quoque historijs adducamus.

Psal. 77.

24.

3. Reg. 17.
6.

Matth. 4.

11.

Ioan. 6.

10.

§. III.

S. Frontonius, spe diuinæ prouidentiae, septuaginta viros in desertum trahit.

Heribertus Rosvveydus vir eruditus, & Rosvveid

A 4

ab

lib. 1. de
vita &
verbis
Seniorū
14. Apr.
Pag. 238.

Matth. 6.
31.

ab historijs SS. Patrū clarus, ex D. Hierony-
mo alijsq; antiquæ fidei & sinceritatis Scri-
ptoribus, inter varias Seniorū vitas, refert, S.
Frontonium, quem Martyrologiū Romanū
14. April. Vsuardus & Ado, Frontonē (non
illum S. Petri discipulum, Episcopum Petra-
goricū, sed Alexandrię Abbatē) nominant,
sub Antonino Imperatore, anno tertio deci-
mo Imperij eius, in AEgypto, cum Mundū,
tanquam Diomedem hospitium, execratus
in solitudinem profugere vellet, instar di-
uini magnetis cuiusdam, septuaginta adeo
fratres secum traxisse: quibus persuasit, vt
nihil secum, præter minuta olerum semina,
& palas sarculósque deferrent, vsus illis ver-
bis Domini: *Nolite cogitare, quid manducetis,
aut quid bibatis, aut quo operiamini: hæc enim
omnia gentes mundi quærunt. Quærite primū
regnum Dei & iustitiam eius, & hæc omnia a-
diciuntur vobis. Teneamus promissum, & in-
ueniemus in nobis opus Domini conseruatum.*
Hac oratione, diuinæq; Prouidentię & Bo-
nitatis sponse, incensi septuaginta viri,
instructum ab omnibus rebus necessarijs
monasterium, commoditates maximas, li-
berales piorum hominum manus, & obuia
auxilia, vno verbo, cellam & culinam, pe-
num

num & focum deseruerunt; & loca inculta, deserta, aspera, vix ipsis feris habitanda adierunt. Ibi, vt omne principium feruet, vigilijs, precibus, ieiunijs, laboribus varijs Deo cupidè seruiuerunt; tantò cælo viciniores, quantò remotiores à mundo. Angelos dixisses. Sed quò non penetrat, seu tentator, seu tentatio? Multos in claustris frangit asperitas, multos fatigat diurnitas: & non rarò primi spiritus religionis, cum tempore, intelescunt, aut omnino cadunt. Quin Sathan Tartareus ipse quoq; cibum electum affectat, & Cerbero, si bolum adipiscatur non quotidianum, optatò accidit. Sed omnium periculosissima pugna est, cum hostis simulat amicum; qui & Christum in deserto aggressus, amicis in speciem verbis, inimicissimè voluit præcipitare. Tametsi enim non vult Deus otiosis nobis coturnices assatas in os immittere, sed iubet nos sedulò orare: *Panem nostrum supersubstantialem*, vel, vt est apud Lucam, *quotidianum, da nobis hodie*; immò vult nos ad aratrum manum applicare, vt, *in sudore vultus nostri, vescamur pane nostro*, vt impleatur illud: *maledicta terra in opere tuo, in laboribus comedes ex ea, cunctis diebus vite tue*: non vult tamen nos

Matth. 6.

11.

Luc. 11. 3.

Genes. 3.

19.

Matth. 6. 31. totos esse, in pastu quærendo, more pecudum nonnullarum. Quin sacratiores seruos suos, extra petitionem memoratâ, non vult cogitare aut dicere: *Quid manducabimus, aut bibemus, aut quo cooperiemur?*

§. IV.

Tentatio Fratrum, metu famis.

Per hanc ergo ipsam etiam machinam tã sancto cœtui expugnando variæ undique & undiq; ex Orco, ad signa, cohortes confluxerunt. Inopia submisit famem, inedia imbecillitatem, caro tristitiam. Dæmon, postquam Christi athletas vidit famelicos, & esuriones factos, quasi in inclinatam aciem, ita faxa locutus identidem immisit *lapides*: nempe, nimis duram esse, ac velut saxeam vitam Eremitarum: tolerari hanc austeritatem non posse: humanam illis naturam esse, non Angelorum: nec utique vno sudore hauriendû esse hunc laborem; duraturum vsq; ad mortem; quam ipsam hoc genus vitæ, non sine homicidij crimine, sit procuraturum. Hæc cogitantibus ostendit *omnia regna Mundi, & gloriam eorum*; obiecit dapes, depinxit spumantes pateras; exposuit quidquid est deliciarum. Facilè in ruinam impelluntur, qui iam antè claudicant. Itaque esuritione tristes

stes & sui impatientes subiit pœnitentia, & postliminiò ad cæpas atque allia re pexere. Iamq; in apertas murmurationes cæperunt erumpere, atq; inter se mussitare: Cur Frontonius nos huc miseriarum è portu in scopulos duxit? Cur non mansimus in securo? Quin redimus ad communem hominum vitam? An non & illi, qui in urbibus & arcibus degunt, boni esse possunt? An non & illi, licet fame se se non enecent, possunt salutem æternam consequi? *Quis poterit cibo viuere Angelorum?* Pallefcit vultus; genua labant; ob inediam, pedes corpus non ferunt; nec oculi caligantes officio suo funguntur; denique fame morimur. Et quid mors nostra Numini proderit ieiunio accelerata? diu qui viuit, diu Deum laudat. Hæc illi.

§. V.

S. Frontonij, ad fame tentatos, exhortatio.

Audiens Frontonius eorum murmur antè, quàm ad eum conuenirent dicentes aliquid, ipse præueniens eos ait: Quousq; irritatis Deum murmurantes in cordibus vestris, & dicentes: Nuncquid qui eremum inhabitant, hi tantùm sunt Dei serui? & quis ex cibo poterit viuere Angelorum? Conueniamus ad Abbatem, & loqua-

loquamur ad eum: ut habitemus in ciuitate: quia si qui nos illic viderint, opporune nobis, iuxta Dei votum, dirigunt escas, prout cuiq; Dominus dederit facere. Illud autem scitote, quia non necabit Dominus fame animam iusti. Ecce oculi Domini super timentes eum, ut alat eos in fame. Et illud non memoramini scriptum, quod ait Apostolus: In fame & siti? sed vobis quoq; in eremo nunquam defuerunt radices herbarum, nec mansistis aliquando ieiuni. Recordamini autem, quia antea locutus sum vobis: **Matth. 6.** Nolite cogitare, quid manducetis, aut quid bibatis, aut quo operiamini: hæc enim omnia gentes mundi querunt. Nouit Dominus cibum dare timentibus se. Querite primùm regnum Dei, & iustitiam eius, & hæc omnia adicientur vobis. Si enim Dominus volatilia pascit, & coruos non deserit: quomodo nos derelinquere poterit, ipsum iugiter in mente habentes, eumq; assidue orantes? si fame defecerimus in eremo, nos Dominum accusemus, & improperemus ei, cum ad ipsum venerimus, dicentes: Credidimus Euangelio tuo, ubi dixisti: quod vniuersos in te credentes, cœli pabulo pasces: fecimus cuncta quæ præcepisti, sperauimus in te, & tu nos despexisti. Sed quia ibi nos probasti, hic magis, ut probes veritatem, redde, quod promisisti. Nolite ergo

Psal. 32.

2. Cor. 11

Matth. 6.

ergo

ergò murmurare aduersus Deum, ne murmurantes, sicut Patres nostri in deserto, à serpentibus pereatis. Quod si expectaueritis Dominum, quando voluerit, dabit bona timentibus se. Quo dicto siluerunt paululum à murmuratione sua: erant tamē in mœrore positi. Huc vsque Frontonius, apud dictum authorem.

§. VI.

Ex diffidentia in Deum famcs fit male-suada.

Nondum tamen hic finis historiæ: sed interponendum est aliquid prius, quàm illam totam percenseam. Cur enim in mœrore positi isti, Abbas autem, plenus spe & fiducia, in gaudio fuit? Nimirum illi Deum quidem crediderunt vbique præsentem, sed de Dei Bonitate non satis bene senserunt, sed fiducia Dei caruerunt; Abbas autem, cum sciret tam bonum Mundi Governatorem, tam potentem Conseruatorem, tam pium patrem filijs suis vbique adesse, persuasissimum habuit, immò, vt certum fidei articulum tenuit, neminem sibi, absque eius voluntate, nocere, nihil necessariarum rerū deesse posse. Nam qui habitat in adiutorio Altissimi, in protectione Dei cœli commorabitur. Et si, eo volente, cibus aliquando deficit, non in solo pane vi-

Psal. 90.

I.

Matth. 4.

ne vi-

Ludou-
 cus Bios
 in Appē-
 dice Mo-
 nialis spi-
 rit.

ne viuit homo, sed in omni verbo, quod proce-
dit de ore Dei. Sic S. Catharina Senensis, alia-
quando à die cinerum, vsq; ad Ascensionem Do-
mini, sine cibo, perdurauit, sola Eucharistia
communionem contenta. Quod & in Nicolao,
 apud Heluetios, per multos annos, videre
 fuit. Potest etiam fieri, vt Deus aliquos fa-
 me sinat extremè affligi. Quod si fiat, vtiq;
 de manu id Domini est accipiendum, qui po-
 testatem habet vitæ necisque nostræ. Fron-
 tonius sciebat Bonitatem diuinam esse tan-
 tam; vt de ea nulli sit diffidendum. Quod v-
 tinam scirent omnes; non tam multi malis
 se artibus alerent, non furtis digitos, non
 rapinis manus contaminarent; non fraudi-
 bus, non mendacijs, non periurijs pecuni-
 am facerent; non se turpi quæstu alerent;
 non venderent pudicitiam, non interuerte-
 rent testamenta; non spoliarent in siluis &
 crumena, & vita viatores; non traderent
 Iudæis, conuulnerandam, non ipsi cacodæ-
 moni porrigerent contumelijs fædandâ SS.
 Eucharistiam: non tantopere laborarent,
 in impetrandis schedulis & facultate carni-
 bus vescendi, tempore quadragesimæ; quip-
 pe alimentum à Deo sperarent, putaréntq;
 cum tribus illis sanctis pueris, ipsa se absti-
 nent

nentia fore fortiores pinguiorésque. Nouit ille dare necessaria, nouit vires confirmare suorum: qui diuitibus, & cuticulæ caussa, nimis sollicitis, delicatèque ventrè implentibus, longè plures morbos immittit. Semper enim laborant catarrhis; semper de capite, aut dente queruntur; semper cordolium, calculum, stomachi cruditates, podagras & chiragras accusant, cum seipfos accusare deberent; sua sibi intemperantia talia accersentes; semper poscunt sumuntque medicinas; vt multi plus accipiant à pharmacopola, quam è culina. Hæc iusto Dei Iudicio, vtrisque contingunt; vt & appareat, *non in solo pane viuere hominem, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei*, dum mucido pane victitantes valetudine sunt meliore, & prudentia carnis, velut Tantalus in vndis, ipsa abundantia sua puniatur.

§. VII.

Angelus diuitem admonet, vt seruis Dei fame laborantibus succurrat.

Vt ergo homines in exemplo doceret diffidentésque fratres emendaret, & pariter Frontonij fidē etiam in nos diffunderet Numen, illo ipso tempore, quo de victu nimium quantum solliciti erant, Angelum de cœlo mi-

lo misit ad copiosum quendam hominem, quadridui itinere à Monachis distantem, ad obsonandum. Intempesta nocte, diues lecto suo accubans dormiēnsque nihil minùs, quàm de liberalitate somniabat. Aurum plenis manibus comprehendere, nummos asperos sibi videbatur numerare, & Iouialibus cœnis interesse. Hunc Angelus, alia repente oblata imagine, ita compellauit: Nempe tu ille splendidus es epulo, qui ventrem saburra imples, & plus solus degulas, quàm alij decem; semper satiatus, nunquam famelicus; amphora, gurges, helluo, & vnus de genere Apiciorũ; solúmque natus vt fruges absumas: at serui mei, in dura solitudine, in labore aspero, neque panem habent, quo sustententur? Ad quid tibi diuitias dedit diuina liberalitas? nisi vt possis esse liberalis? An, vt te cibus occideres? vel, vt pauperes illius in vita seruares? Expergiscere, miser, &, ni malum vis, audi, quid mandet Deus: Quàm primùm diluculabit, seruis illius, ex omnibus, quæ tibi data sunt, sportulam trans mitte. Neque graue hoc tibi videatur. Magnum beneficium præstat vniuersi Dominus, si quem gregis sui facit procuratorem. Doni loco ab eo accipit, quæ ipse donauit.

ñavit. Qui ergò te semper pavit, vult nunc à te ipse pasci. Nam placuit illi, ex eleemofyna tua, reficere pauperes suos; & quidem eos, qui se se illi in locis solis totos consecrauerunt. Hæc exequere. Si neglexeris, scito, te superos iratos; si feceris, debitores habiturum.

§. VIII.

Sollicitudo, apud homines magna, apud Deum saepe non satis magna.

Terruerunt eum hæc verba, & somnos ruperunt. Nec enim potuit diutiùs dormire à cœlo tam robustis vocibus excitatus. Itaque multò; quàm consueuerunt isti, citiùs stratum deserens; de toto negotio seriò cogitavit. Cum autem nesciret Emitarum locum, non illico se se excusatum censuit; non sua solùm nixus est prudentia, neq; sibi ipse senatus esse voluit; sed necessarijs, amicis; officijs seruísque vndique conuocatis somniùmne dicam, an visum nocturnum? ordine narrauit; & se parere monitis promptissimum ostendit. Ceterùm, quia ipse ignorârat, vbinam locorum serui illi Numinis morarentur, consilium viamque sedulò rogauit; æquè auidus itineris noscendi, atque exequendi mandati. Adhuc in eū diem Fron-

tonius, cum suis, latebat, in abditissimo montis loco; quem ipsum, ne dum ipsos, præter ipsos nemo nouerat. Quare neque experti, neque qui senectâ erant ætate, consilium viæ exigenti potuerunt respondere. Et tamen (ô Iudicia Dei!) nondum satis egit, qui consilium non inuenientibus, aut in longum differentibus, sat se egisse arbitratur. Quis non putaret, talem excusatum? quis non somnium inane fuisse, interpretaretur? Nesciebat locum, non nouerat homines; post accuratam inquisitionem, ne diuinare quidem potuit, vbi inuenirentur. Et facile fortasse etiam erat diuiti, ventis tradere mandatum liberalitatis.

§. IX.

Quam seriam sollicitudinem, in exequendis mandatis suis, Deus exigit?

Itaque curâ eleemosynæ largiendæ omni seposita; securus sui, nocte altera quieuit. Sed non quieuit Deus, qui sæpe angustijs plagisq; homines adigit ad bene agendum. Adest ergo iterum Angelus, nec iam mitibus atque amicis, sed sæuis, indignantibus & minantibus verbis vrget torpentem ad seriam mandati executionem; ac, ne denuò somnium esse existimet, addit verbis acribus gra-
uia

uia verbera, & ictibus confirmat sermonem. Tum verò ille se è plumis actutum proripit, rursúmque, & familia omni, & vicinis undique citatis, consilium non iam rogat, sed flagitat; iubetque, per alios quoscunque, sedulo inquiri in habitationem Eremitarum, si ipsi nesciant. Verbis vim lachrymæ addiderunt; lachrymas autem non de nihilo cadere, ostendebant nondum obductæ cicatrices; ab Angelo percussente, relictæ. Multum agitata est quæstio. Nescientibus cunctis; nec viam consulendi inuenientibus, vnus diuina luce perfusus in hæc verba est locutus. Etsi mihi & viri illi, & eorum sedes incognita est, fortasse tamen consilium suggeram haud infalubre. Sunt tibi cameli septuaginta; his onera impone, & quicquid ad vitam seruorum Dei sustentandam necessarium est, è clitellis suspende: tum id facito, quod olim Philisthæi, iuxta consilium suorum Sacerdotum; nam tollentes duas vacas, que lactabant vitulos iunxerunt ad plaustrum, vitulosq; earum concluderunt domi. Et posuerunt arcam Dei super plaustrum, & capsellam, que habebat mures aureos, & similitudines anorum. Ibant autem in directum vacce, per viam, que ducit Bethsames, & itinere

1. Reg. 6:
10.

re uno gradiebantur, pergentes, & mugientes: & non declinabant neq; ad dexteram, neq; ad sinistram. Pari pacto tu cibarijs camelos onera, solósque, & duce destitutos, viæ committe. Quod si diuina hæc est voluntas, vt tuis opibus Ascetæ isti alantur, camelos tibi incolumes, eodem numero, remittet. Sin ab Orco tibi horum animalium iactura imminet, fatiùs est iumenta perdere, quàm vitam. Qui enim te flagellauit, vt moneret duntaxat; vt puniat, penitus occidet. Dixit, & persuasit. Nec opulento tantùm illi, sed omnibus pariter, qui aderant, sententia probata est.

§. X.

Camelorum, in summa inedia, absq; duce, commeatum Dei seruis portantium prodigiosum iter.

Nullâ morâ interposita, educuntur è stabulis septuaginta cameli clitellati, horum quinque fæno & auenâ in dorsum alligatâ, ceteris sexaginta quinque humanus varij generis cibus est superiniectus; ita non solùm Dei seruis, sed ipsis etiam bestijs, qui illis seruierant, esca est suppeditata. Sic instructos septuaginta camelos, atque in via constitutos, non sine singultu fletûque, coelesti

custo-

custodiæ ac tutelæ sollicitus paterfamilias commendauit, & sine duce, sine comite, quocumque ferrentur, liberè sibi abire permisit. Nullus homo bestias regebat; sed non etiam nullus Angelorum. Rectissimis enim lineis, per inuia, & auia, tendebant ad cænobium Eremicolarum. Quarto die, labore & inedia patientissimè toleratis, eò peruenerunt, atque ante fores, præ lassitudine, non iam steterunt, sed procubuerunt. Primo camelo, sicut & apud nos iumentis per pascua vagantibus, tintinnabulum ad collum erat appensum, vt ad eius sonitum ceteri colligerentur. Sed tum, monachis, hora nona, hymnos psallentibus, tintinnabuli pulsus non audiebatur. Cantu nec dum absoluto, Frontonius Abbas, non procul ab ostio claustrum degens, idem simul & ianitor, & Antistes, occulto monitu, de fenestra prospexit, viditque diuinæ prouidentia liberalitatem: nec tamen tantum diuinæ Bonitatis gaudium antè fratribus suis indicauit, quàm Numini debitas laudes absoluissent. Reducentes è choro ad se vocauit, monstratisque ordine camelis, ac oneribus sarcinisque eorum, dixit: Vbi sunt diffidentia, vbi murmurationes vestra? En presentè nobis Do-
mi-

minum ! en Patrem , Bonitate sua, nobis incredulitatis vitium exprobrantem ! Adeste , iumenta oneribus liberate, lassâq; reficite.

§. XI.

Fluctuans eleemosynæ dator, miraculoso camelorum reditu, providentiâq; Numinis, mirificè recreatur & confirmatur.

Dici non potest, quantis lætitijs incesse-
rint, quantis gaudijs sint inundati, in quan-
tas Dei laudes effusi? Tum & ipsi, & came-
li sunt cibus recreati. Quoniam autem plus
attulerant, quàm necesse erat modico viue-
re assuetis, noluit S. Frontonius occasionem
dare cupiditati habendi. Nec enim ex illa
hominum classe fuit, quæ nunquam potest
fatiari, aut dicere, sufficit. Quare, die in-
secuto, camelos iterum, media parte omni-
um rerum, quas apportarant, oneratos, &
cum ijs avaritiam pariter à se ablegavit; Eu-
logias ad proprium Dominum remittens. Mi-
nus erat octo dierum, cum is expectavit, ho-
ris iam etiam singulis in digitos missis, redi-
tum camelorum: nec sine metu fuit tristitia-
que amissorum. Ut quid enim bestia tam
diu impastæ? An non leonum aliarumque
belluarum famem potiùs, quàm Eremico-
larum

larum hominum fatiauisse erant existimanda? sine via, sine duce mittere, quæ prudentia? jamq; consilium, in quod prius omnes pedibus iuerant, passim damnabant, poenitebátque, rectè fecisse. Dies erat posterus & octauus, quo vicini amicique omnes ad Diuitem confluxerant, vt eius dolorem solantibus verbis lenirent, paritèrque diuinã clementiam exorarent, ne tanta septuaginta camelorum iactura largissimæ eleemosynæ meritum compensaret. Ita mœstis & ieiunis omnibus vnà confidentibus, repente caput aura spirare: cum auræ sonitu, tintinnabuli sonitus, sed subobscurus, vni eorum ad aures allabebatur. Pressit vocem, & attentior videbatur sibi percipere sonum semper propinquiorem, de montibus, aduenientem. Exclamat, Euangelium, Euangelium bono nuncio date: redeunt cameli. Exsurgunt omnes properè, quã cui proximum est; currunt, volant; vident, eodem agmine, ordine, numero, itinere, cunctos saluè redeantes. Fit ingens clamor, &, in tristitiæ locum, gaudia immensa succedunt: gloria Deo laudésque dantur. Hæc primus aspectus effecit. Ast vbi propiùs ventum, tum latitiæ longè magis creuerunt. Neque

enim solùm cameli, qui iam perditì putabantur, recepti; sed nulla macie infecti, nullo tristi vultu luridi, insuper & media parte missorum munerum diuites inuenti. O quis tum omnibus sensus! ô quanta gratulatio! quæ exultatio Domini! quæ lætitia seruorum, qui applausus amicorum, ac vicinorum! præsertim, cum, redditis camelis, nobilissimum conuiuium & illis omnibus presentibus, & quàm plurimis insuper aliunde pauperibus inuitatis apparauisset; Eulogiásque sibi remissas, inter eos, lætissimè distribuisset. Nec stetit híc lætitia: ex illo enim deinde anno, quotannis, vsque ad mortem S. Frontonij, tempore, quo camelos primùm miserat, diligentissimè annotato, diues ille semper ad D. Frontonij monasterium, eosdem, sine duce misit, tantò certius redituros, quantò sæpius eandem viam recalcare didicerunt; quantòque, ducibus Angelis, quàm hominibus, viæ sunt notiores.

§. XII.

*Deo mancipati, Deo potissimùm curam
culina debent relinquere.*

Videtis, quo modo Vniuersorum Dominus, aut quid diuitibus imperet? opes vult eos suas cum pauperibus habere communes.

Vide.

Vidētis, quantam habeat curam fuorum? Angelos mittit: somno sopitos excitat; vigilantes instigat; brutas animantes ipsas, per desertas solitudines, agit, vt illis cibum afferant, in tempore opportuno. Quid putatis tunc Eremitas fecisse? an non omnem solitudinem abiecerunt temporaliū rerum? an non murmurare, & querelas spargere desierunt? an non, post illa, Domino in lætitia feruierunt? Idem & nos facturi sumus, si spem in Deo, non in Mundo, non in aulis, non in nostris industrijs, figamus; si à cælo, non ab Orco auxilium flagitemus: si in parte assis nostri veniat, non quod prudentia carnis suggessit, sed quod virtus suppeditauit: si existimemus, *hominem non in solo pane vivere, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei.* Matth. 4.
4.

Tunc enim non iam ebulliet murmuratio; non erumpet querimonia, non metus futuri alimenti quatiet; quia fiducia in Mundi Governatorem concepta, hæc omnia abstergit. Fiduciam autem inducit firmatque diuinæ præsentia, scientia, potentia, misericordia, non nuda & frigida cognitio, sed assidua & practica meditatio. Sicut enim cibus visu aspectuque cognitus nihil iuuat; sed cum in ore teritur, cum in stomacho digeritur,

F 5 tur,

tur, tum demum vires roborat; ita parum prodest diuina scire, ad curiositatem; nisi etiam sciuntur ad pietatem. Sciuntur autem, si meditatè atque ad vsum cognoscuntur: quod fit, quando lecta, vel intellecta vitæ nostræ actionibus accommodantur. Si ergo Deus vbique est, si tam bonus est, vt à gratia velit innotescere, si à misericordia nomen sibi facere; si in eo sumus toti, & ille totus in nobis existit, quantæ spei, quantæque lætitiæ causa est, tantæ scientiæ, potentiæ, clementiæ thesauros, intra nos, hoc est, in anima nostra, in corde nostro, in omnibus animæ virib⁹, in intellectu, in voluntate, in omnibus membris, in omnibus corporis particulis contineri? Cum ergo & omnes illius adsint opes, & nos capaces simus earum, & ipse pronissima voluntate diuitias suas diffundat in eos, qui ad illum confugiunt, longèque facillimè, qui ex nihilo omnia producit, possit, non solùm in anima gratiam creare, sed etiam corpori necessaria omnia aliunde adducere, cum possit commouere parcos ad largitatem, inmites ad misericordiam, auaros ad liberalitatem, aut euocatis locupletioribus ex hac vita, hereditates opulentas in egenos deriuare, inmodò,
ficut

ficut tres pueros, olusculis pinguiores face-
re, quàm alij Iouialibus cœnis & regum de-
licijs efficiantur; cum camelos ipsos sine du-
ctore regere, sine pastu, plusculos dies, cõ-
feruare; *quid timidi estis, modica fidei?* quid
contra Dominum murmuratis? quid indi-
gnè fertis? quid ad artes malas confugitis?
quid iugum illius detrectatis? in simplici-
tate cordis, rem vestram agite, &aget su-
am Deus: seruite illi, & seruiet ille vobis,
supra consuetudinem aliorum dominorum.

§. XIII.

*Seculares quoque, esca non nimiam debent cu-
ram habere; nec putare tempus pœni-
tentia ad se nihil pertinere.*

Neque verò Religiosis duntaxat ista di-
cuntur, qui omnem harum rerum curam
Superioribus debent relinquere, & non cu-
linæ, sed toti cœlestibus vacare; verùm mul-
tò maximè occinenda sunt ijs etiam, qui vi-
tam omnem diurnis nocturnisque laboribꝫ
impendunt; qui iam timent, ne morbis de-
bilitati, inidonei efficiantur, ad panem qua-
rendum; iam, ne filij multiplicentur supra
facultates: iam, ne hostis irrumpat, & lon-
gis curis parta auferat, & mille talia, quæ
inquietos reddunt. Seruiant illi Deo, & De-

us alet seruos suos. Impendant, in quadra-
gesima, operibus p̄nitentiæ, quantum in
Bacchanalibus luxui impenderunt; exte-
nuent ventrem ieiunijs, quem distenderunt
epulis; emacient faciem inedia, tegant ge-
nas pallore, quas antea laruis deformarunt,
& dæmonibus similes reddiderunt: indu-
ant tunicam cilicio vtiliter molestam, habi-
tūmque seip̄os flagellantium, qui ridiculis
stultorum vestimentis tecti, per plateas,
Mænadam, aut thyrsos vibrantium Bac-
charum instar, insaniuerunt: denique qui
hostem peccatis suis meruerunt nobis addu-
cere, virtutibus suis eundem propellant.
Gerit enim se Deus erga nos, quemadmo-
dum nos ipsi nos gerimus erga Deum. *Nulla
creatura est, ait S. Augustinus; quæ non, velit,
nolit, diuina prouidentia seruiat: Facit enim
cum ea, quæ ex animo seruit, quod bonum est:
de illa verò, quæ hoc non vult, fit, quod iu-
stum est.*

S. August
in epist.
ad Galat.

C A P V T V.

*Deum, tum in omni, tum etiam in pecu-
niaria necessitate, egentibus mira-
biliter subuenire.*

§. I.